Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 176. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го СЕРПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 20, 1953. No. 176. VOL. LXI.

НОВА ПОЛІТИКА В РОЗВИТКУ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Вашингтон. — Федеральний уряд заповів нову політику в розвитку природних ресурсів, передаючи ініціятиву й головну відповідальність за розвиток електричної енергії в руки стейтової і місцевої влади та приватних осіб. Зміни в цій політиці проголосив департамент внутрішніх справ, а апробував президент Айзенгавер. В повідомленні департаменту в цій справі сказано, що „департамент не вважає своїм виключним правом і відповідальністю розбудову гребель на генераторів і передачі або продажу електричної енергії в будь-якій окрузі, басейні або районі". Ці засади основно різняться від принципів політики в цій справі попередньої демократичної адміністрації впродовж останніх 20 років, яка вважала розвиток природних ресурсів своєю відповідальністю, покликаючись на загальнонаціональний інтерес. Президент Айзенгавер, коментуючи повідомлення департаменту внутрішніх справ, заявив, що нова політика в розвитку природних ресурсів є цілком „в згоді з принципом, що стейти й місцеві громади та поодинокі громадяни й федеральний уряд повинні співпрацювати в намаганні активно допомогти в розвитку природних ресурсів країни". „Я сподіваюсь і вірю, що така політика, переведена в акцію, служитиме найкращим інтересам народу З'єдинених Держав," — заявив президент Айзенгавер. Президент ствердив, що нові напрямні в політиці розвитку й використання природних ресурсів мають повну апробату всіх інших департаментів та урядових агенцій, зв'язаних з розвитком і використанням природних ресурсів. Підсекретар внутрішніх справ Ралф Тудор, відповідаючи на запити кореспондентів, дав ще такі вияснення: федеральний уряд вважає, що він є замалий, щоб могти використати всі природні ресурси країни. Натомість федеральна підтримка стейтових, міських і приватних заходів у цій справі може принести більше добра і користи. Він не думає, що ця зміна відразу вплине на здешевлення електричної енергії, з уваги на високі кошти будови гребель та інших електричних споруд, але таке здешевлення не виключене в майбутньому. Федеральний уряд та Комісія Електричної Енергії задержать і в майбутньому відповідну контролю над розвитком і використанням тієї енергії.

Генерал Бредлі проти зменшення видатків на оборону

Вашингтон. — Генерал Бредлі, який недавно залишив пост шефа об'єднаного штабу, написав статтю до „Сатердей Івнінг Пост" (з 22 серпня) під заголовком „Прощання вояка". В цій статті він виступає проти обмеження видатків на оборону країни. В 1951 році, пише автор, шефи штабів випрацювали оборонну програму для Америки, яку треба було здійснити до 1954 року. Президент Труман продовжив реалізацію до 1955 року. Тепер президент Айзенгавер і секретар оборони Вилсон зменшили видатки на оборону на $5,000,000,000, що продовжить на ще довший час виконання програми. „Виглядає, пише ген. Бредлі, немов ми спускаємося з гори, поки ще на неї вилізли". Єдину надію кладе ген. Бредлі на нових шефів штабу, які повинні перевірити ще раз ситуацію, коли побачать, що нове обмеження видатків на оборону загрожує безпеці нашої країни, — і негайно домагатися додаткових видатків на оборону. Бредлі виступив також проти пляної концентрації воєнної продукції, бо вона, хоч може, трохи дешевша, але дає більші шанси ворогові її знищити та опізнює продукцію на випадок загальної війни.

Президент Айзенгавер на відвідинах в Ню Йорку

Ню Йорк. — Президент Д. Айзенгавер перервав на один день свої вакації в Денвер, Колорадо, і прилетів в середу ранком до Ню Йорку, щоб зареєструватися на вибори посадника міста, які відбудуться 3-го листопада. Президент ще офіційно вважається мешканцем Ню Йорку, де він жив як президент Колумбійського університету до часу його вибору президентом країни. Під час свого побуту в Ню Йорку, що мав тривати дев'ять годин, президент мав взяти участь теж у відкритті Домів Барука, мешканевих домів в східній частині нюйоркського „давнтавну", побудованих коштом 32 мільйонів долярів і названих іменем покійного д-ра Симотя, на якому мав промовляти Барука, що фінансував будову тих домів і сьогодні обходить 83-ті уродини. З цієї нагоди влаштовано прийняття на якому мав промовляти президент Айзенгавер. У зв'язку з відвідинами президента в Ню Йорку, його першими відвідинами впродовж дня після минулорічних виборів, передбачено низку всіляких імпрез, включно з публічною поїздкою вулицями міста, під час якої для охорони президента призначено 1,500 олісменів. Їх розділено головно для вдержання порядку між публікою, що збирається вздовж вулиць, якими веде шлях президента. Президент Айзенгавер зупинився в готелі Волдорф-Асторія, де снідав разом з секретарем праці Мартином Деркіном. На аеродромі, куди прилетів президент з Денвер, — його привітав мейор Імпеллітері, а впродовж дня мали нагоду зустрічатися з президентом всі нові кандидати на посадника метрополітального міста.

В АМЕРИЦІ

● **Корейський президент** — Сингман Рі подарував американським дітям двох молодих ведмедят, що їх зловили в Кореї вояки першого корейського корпусу. Цих ведмедят перевезуть до зоопарку в Вашингтоні.

● **Форд імпортує трактори** з Европи до ЗДА. Ці трактори виробляє Фордова фабрика в Англії.

● **Бувший президент** Гаррі Труман промовлятиме 14 вересня в Шикаго на обіді, який влаштовує Демократична Партія для зібрання фондів на партійні цілі. Цей обід буде частиною привітальної церемонії з приводу приїзду до ЗДА із світової подорожі Адлея Стівенсона.

● **В Ню Йорку згоріла** католицька церква св. Моніки, що стояла коло першої евеню і 79 східною вулицею. Пожежа тривала годину. Церква дуже знищена вогнем і водою, якою гасили пожарники пожежу.

● **Президент Перон заявив**, що Арґентина відкладає свій новий п'ятирічний плян до найближчого року.

● **У Сан Бердиардо** в Каліфорнії відбувся з'їзд нудистів. Присутні могли мати на собі лише темні протисонячні окуляри. Вбратися в нормальний одяг дозволено їм тільки під час „маскараду", що відбувся на закінчення з'їзду.

● **Бразилійська Рада** Міністрів заявила, що уряд президента Г. Варґаса затримає всі конституційні засади та демократичні інституції. Рада Міністрів заперечила поголоски про плянований державний переворот.

Пок. Едвард Флін, член Краєвого Комітету Демократичної партії і демократичний лідер в Бронксі, помер в Дубліні.

РІЧНІ ЗБОРИ КРАЙОВОЇ РАДИ УКК ВІДБУДУТЬСЯ 10 І 11 ЖОВТНЯ

Ню Йорк. — З канцелярії Українського Конґресового Комітету повідомлено, що річні збори Крайової Ради УКК відбудуться в суботу й неділю, в днях 10 і 11 жовтня ц. р. До Крайової Ради УКК входять, згідно з постановами статуту, всі члени Екзекутиви та Політичної і Ширшої Рад, що були обрані Конґресом. Крім того, в зборах можуть брати участь з правом дорадчого голосу і власним коштом всі ті центральні установи та відділи УКК, які не є заступлені в керівних органах УКК. Місця й програми зборів ще не подано.

Перевіряють інтеліґентність 1,700 урядовців

Вашинґтон. — Гаролд Стасен, директор Закордонних Операцій, зарядив, щоб впродовж трьох днів усі його урядовці від найнижчих до найвищих (за виїмком післанців) були провірені щодо їхньої інтеліґенції. Хто не зможе задовольнити вимог провірки, буде звільнений з праці. Сам директор Стассен піддається цій провірці. Він твердить, що ця провірка покаже, хто надається до праці в його установі. Представники найбільших професійних робітничих спілок АФЛ і КІО інтервеніювали в директора Стассена, щоб відступив від цієї провірки, але він на це не погодився.

Едвард Флін помер на відвідинах в Ірляндії

Дублін, Ірляндія. — В одному з місцевих шпиталів помер у вівторок рано відомий демократичний лідер з Бронксу, колишній голова Крайового Комітету Демократичної партії Едвард Флін, проживши 61 рік. Флін перебував в Ірляндії на відпустці в одного із своїх ірляндських приятелів. Причина смерти невідома, але Флін від довшого часу хворів на серце. Разом з Фліном перебували в Ірляндії його дружина й дочка. Тіло покійного буде перевезене літаком до Ню Йорку і поховане в Бронксі. Смерть цього видатного демократичного лідера викликала поважну консternацію в місті і стейті Ню Йорк, головно в місті, з уваги на підготову до виборів посадника. Флін підтримував кандидатуру Ваґнера в його змаганні з іншим демократичним кандидатом, теперішнім посадником Вінсентом Імпеллітері. Негайно, після повідомлення про смерть Фліна, який був головою Екзекутивного Комітету Демократичної партії в Бронксі, його діючим заступником обрано конґресмена Чарлза Буклі. Вибір наступника Фліна, як одного з двох представників з нюйоркського стейту до Крайового Комітету Демократичної партії, відбудеться, правдоподібно, в половині вересня.

ПРОЦЕДУРАЛЬНІ СПРАВИ ПРИПІЗНЮЮТЬ ПРИЇЗД НОВИХ ІМІҐРАНТІВ

Вашинґтон. — Закон про допущення до ЗДА 214,000 нових іміґрантів почне діяти через три або й більше місяців, бо процедуральні справи вимагатимуть довшого часу, поки перші іміґранти за новим законом зможуть вступити на американську землю. Досі вивчали новий закон, а тепер найновіша зміна в процедурі вимагатиме додаткового часу, бо Конґрес вирішив, що нова іміґрація має бути підпорядкована Бюрові Безпеки і Консулярних Справ при державному департаменті, а не асистентові директорові для справ втікачів і іміґрантів при Дирекії Закордонних Операцій. Вступна праця в Бюрі Безпеки і Консулярних Справ вимагатиме найменше три місяці, щоб можна було простудіювати новий закон, визначити способи діяння та підшукати потрібний персонал. Цю зміну введено на бажання демократичного сенатора Пета МекКаррана, який гадає, що Бюро Безпеки й Консулярних Справ зможе переводити сувoрішу перевірку нових іміґрантів, ніж це робив би уряд асистента директора для справ утікачів і іміґрантів. Нові застереження в цьому законі утруднюють діяльність добровільних аґенцій, які співпрацюють з урядом в справі приїзду нових іміґрантів. Ці нові застереження такі: Не можна буде виставляти безіменні ашуранси, як це було в попередньому іміґраційному законі, коли добровільні аґенції могли виставити ашуранс на 1,000 осіб. Тепер ашуранси мусять бути підписані однією особою. „Кожний ашуранс мусить бути особистим зобов'язанням окремого американського громадянина, який його виставляє", — говориться в новому законі. Автор ашурансу мусить заявити, що він ґарантує, що новий іміґрант не стане публічним тягарем для громади, не позбавить праці американських громадян і не спричинить невигоди в мешканнях американських громадян. Окремий пункт говорить про те, що кандидат на іміґранта мусить подати, що він робив впродовж принаймні двох років до того часу, коли вніс просьбу про допущення до ЗДА.

Ротшилд не хоче відповідати перед сенатською комісією

Вашинґтон. — Переплетник державної друкарні в Вашинґтоні Едвард М. Ротшилд відмовився відповідати перед Перевірчою Підкомісією, яку очолює сенатор Джозеф МекКарті. Скориставши з конституційних прав, він не схотів відповідати на запити, чи був комуністом, чи належить тепер до цієї партії і чи допустився шпигунства, видаючи тайні відомості ворогам держави. Після цього сенатор МекКарті заявив: „Ваша відмова відповідати, свідчить про те, що ви викрадали державні таємниці, що ви є член комуністичної партії і що ви заанґажовані в шпигунстві".

Ротшильд працював в друкарні від 1930 року. 1948 року він під присягою заявив, що не належить до комуністичної партії, а 1949 року перевірка виявила, що він „льояльний" американський громадянин. Тепер бувші члени комуністичної партії зізнали, що Ротшильд — комуніст і намовляв інших урядовців державної друкарні вступати до комуністичної партії.

ІРАНСЬКИЙ ШАХ НА ВИГНАННІ

Іранський шах Могаммед Реза Паглеві та його жінка, королева Сорая, які втекли літаком з Ірану після невдачної спроби скинути прем'єра Моссадека, прибули до Риму.

А. Вишинський, совєтський представник в Генеральній Асамблеї ОН, відчитує в Політичному Комітеті резолюцію, пропонуючи, щоб в корейській конференції взяли участь представники 11 країн.

Криза у Франції поглиблюється

Париж. — Ситуація на страйковому і політичному фронті Франції назагал не змінилася, хіба тільки криза поглибилася. Страйк триває, бо робітничі професійні спілки відмовились припинити страйк, аж поки уряд не зробить конкретних уступок. — Юнії побоюються втратити авторитет, прийнявши засаду уряду — „спершу кінець страйку — потім переговори" — того самого побоюється й уряд щодо себе, що він вратив би повагу, коли б піддався натискові страйкарів і відкликав свої перші господарські декрети. Тим часом усі три робітничі юнії — комуністична, соціялістична і католицька — стараються розбурхати страйк в найбільшій французькій фабриці автомобілів „Renault". Вони зажадали від дирекції фабрики значної підвишки винагороди робітникам. Уряд Лянісля старається проломити страйк, організуючи робітничі бриґади з добровольців і війська. Таким чином урухомлено частинно залізничий рух та підземку й автобуси у Парижі. Пошта й телефон працюють на 40 відсотків. Доля уряду Лянісля вирішиться, здається, на надзвичайній сесії парляменту. Президент палати депутатів Еріо скликав на п'ятницю засідання президії для обговорення справи надзвичайної сесії, яка мала б початися в наступному тижні.

Один бандит пограбував банк на $191,280

Флорал Парк, Лонґ Айленд. — Озброєний бандит пограбував Френклін Нешенел Банк на $191,280. Це найбільше пограбовання банку однією особою. Бандит затримав асистента директора банку перед його мешканням і змусив завезти себе до банку. Там стероризував урядовців, які перед дев'ятою годиною прибули до банку, щоб приготовитися до праці, забрав гроші і, захопивши із собою асистента директора, разом із ним від'їхав за сім миль, де викинув асистента директора на вулицю. Авто знайдено пізніше поліцією. Всі гроші, які бандит забрав, були заасекуровані.

● **В Совєтах найбільше** бракує вісток зі світу" — заявив сер Алварі Гаскоњь, англійський амбасадор у Москві, який залишив своє становище і вернувся літаком із своєю дружиною до Лондону.

В Ірані заворушення — шах прилетів до Риму

Теґеран. — Після спільного тріюмфу урядових чинників Моссадека та комуністів з партії Тудеґ, коли не вдався іранському шахові плянований переворот і Моссадек залишився при владі, — в Ірані розпочалися заворушення, які невідомо ще чим скінчаться. Вуличні демонстрації зорганізували крайні націоналісти і комуністи. Підняли голову також прихильники шаха. Уряд вислав проти демонстрантів поліцію і військо. Демонстрації розпочались бійками між націоналістами і комуністами. Комуністи здемолювали будинок паніранських націоналістів. Хоч комуністи офіційно стоять поза законом, вони почувають себе настільки сильними, що поставили Моссадекові цілу низку вимог, між ними на першому місці — встановлення в Ірані демократичної республіки та зірвання зв'язків з „англо-американськими імперіялістами". Крім того, вони домагаються видалити з Ірану американську військову місію та членів американської допомогової акції („4 пункт"), закрити американські консуляти і т. д. Комуністи жадають створення „одного фронту" з партії Тудеґ і всіх „протиколоніяльних організацій", маючи на думці „народний фронт" з участю комуністів при владі. Уряд заборонив всякі демонстрації, але невідомо, чи опанує ситуацію. Тим часом серед вірних шахові політиків і старшин продовжуються арешти, які скріплюють комуністичний фронт. Уряд проголосив нагороду у висоті 1,200 ам. дол. за допомогу у схопленні ген. Загеді, що його шах призначив був прем'єром на місце Моссадека і що після невдалого перевороту зник. У Теґерані кружляють поголоски, що ген. Загеді перебуває в горах серед ворожих урядові племен і там підготовляє повстання.

Тимчасом іранський шах скоротив час свого перебування в Багдаді, столиці Іраку, і прилетів до Риму. В його товаристві — дружина, королева Сорая, пілот і один військовик із прибічної ґвардії. Шах був у ясно-сірому цивільному одязі, королева у брунатній шовковій суконці. Обоє виглядали дуже втомлені. На летовищі у Римі зустріли його представники італійського уряду та іранської амбасади. Шах заявив, що він не втік із Ірану, а знаходиться на літній відпустці і напевне вернеться. Він заповів пресову конференцію.

СОВЄТИ ЗАПРОПОНУВАЛИ 11 КРАЇН ДЛЯ УЧАСТИ В АЗІЙСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Совєтський представник в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй Андрей Вишинський запропонував учора, щоб в передбаченій договором про перемир'я в Кореї азійській політичній конференції взяло участь 11 країн, з того п'ять „невтральних", до яких Вишинський зараховує й Совєтський Союз, та шість з-поміж головних учасників в корейській війні. Вишинський конкретно запропонував, щоб в конференції взяли участь представники Бурми, Індії, Польщі, Швеції й Совєтського Союзу, як „невтральних країн", та З'єдинених Держав, Британії, Франції, червоного Китаю й Південної та Північної Кореї, як воюючих країн. Америка зі свого боку обстоює, що в конференції повинні взяти участь тільки представники тих країн, які воювали, себто 16 країн збоку Об'єднаних Націй і червоний Китай та Північна Корея з боку агресорів. Американський представник погодився на участь в тій конференції совєтського представника, — але під умовою, що він сидітиме по „другому боці", себто по боці агресорів. Щодо цього серйозні розбіжності між самими альянтами, бо Британія й Канада та деякі інші альянтські країни воліли б, щоб конференція відбулася при „круглому столі" і щоб до участи в ній були запрошені Совєтський Союз і Індія. Вишинський, пропонуючи свою резолюцію, попереджав, що конференція буде згори засуджена на невдачу, якщо в ній візьмуть участь тільки ті країни, які брали активну участь у війні і підписали перемир'я. Дебати на цю тему відбулися в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, до якого входять всі члени Об'єднаних Націй. Раніше комітет відкинув більшістю 34 голосів проти 18 і при 17 здержаних совєтську пропозицію, щоб вже до участи в дебатах Політичного Комітету були запрошені представники Північної Кореї і комуністичного Китаю. Совєтську пропозицію щодо учасників конференції назвав американський представник, Генрі Кабот Ладж, на пресовій конференції „пустим маневром", який не заслуговує на серйозну увагу. Під час дебат в Комітеті — французький представник запропонував, щоб плянована корейська конференція відбулася в Женеві, в Швайцарії. Інші представники ще не висловили своєї думки в цій справі.

Альянти домагаються звороту всіх полонених

Токіо. — Командування альянтськими військами в Кореї вирішило домагатися офіційно звороту всіх полонених, що перебувають в руках комуністів. Члени альянтської мішаної комісії для репатріяції полонених зажадали спільного засідання після найближчої виміни полонених. У 15-му дні виміни комуністи повернули 456 душ, з того 306 південних корейців, 75 американців і 75 британців. Оприлюднено, що вже 5 днів тому альянти зажадали були звернути всіх полонених, включно з тими, що їх комуністи засудили за різні провини на в'язницю. Комуністи вислухали те домагання, але досі не дали відповіді, отож альянти повторять його, мабуть, в гострішій формі. Альянтські поворотці інформують, що випорожнились вже 2 із 5-ти таборів полонених по комуністичному боці. Тепер приїздять полонені тільки з табору ч. 3, де найбільше американських і британських полонених. Комуністичне радіо в Пейпінґу і комуністично-китайські часописи повні фантастичних оповідань комуністичних поворотців, як то американці „тортурували" їх і знущалися над ними в полоні. Ген. Мек Кларк, який вернувся до Токіо із ЗДА у товаристві своєї дружини та сина майора, що на його вінчання ген. Клярк їздив до Америки, заявив, що він мав наради у Вашинґтоні над справою задержання комуністами альянтських полонених, але не сказав, яких заходів передбачається вжити, щоб змусити комуністів звернути альянтських військовиків.

Совєти скріпили позиції канцлера Аденауера

Бонн. — Вперше за останні 4 роки прийшло до повної згоди між канцлером західньо-німецької республіки професором Куртом Аденауером і його опонентами соціял-демократами, що їх очолює д-р Оллендорф. Постання цього двопартійного одностайного фронту було наслідком останньої совєтської ноти: вона мала на меті ослабити позиції канцлера Аденауера перед парляментарними виборами в Західній Німеччині, що відбудуться 6-го вересня ц. р., тимчасом, навпаки, — скріпила їх, викликавши одностайний спротив німців. Аденауер і його соціялістична опозиція погодились в найважніших точках, а саме у тому, що один уряд для цілої об'єднаної Німеччини не може постати наслідком насадження його згори окупаційними великодержавами, ані наслідком зговорення між урядами Західньої і Східньої Німеччини, а тільки наслідком вільних демократичних виборів на терені всієї Німеччини.

В СВІТІ

● **Черчил вперше проводив** на засіданні англійської ради міністрів. Він виїхав ще 24-го червня ц. р. на відпочинок і щойно тепер вернувся формально до урядування. Деякі англійські часописи нарікають на відсутність повідомлень про стан його здоров'я і знепокоєні неґативними — ніби — наслідками його відсутности в керуванні державними справами.

● **Комуністична поліція** у Берліні застрелила 51-літнього втікача, що перебував у таборі втікачів у французькій зоні Західньої Німеччини, як перейшов східньо-берлінський кордон. Комуністи твердять, що ім'я цієї людини було на листі „пошукуваних злочинців". Вбивство відбулося на підсовєтській території.

● **Шість европейських** держав із т. зв. пляну Шумана — (спільнота вугільної і стальної промисловости), а саме: Франція, Італія, Німеччина, Бельґія, Голляндія і Люксембурґ, вирішили ввести спільний пашпорт. Ним можуть користуватися покищо лише працівники згаданих спільних галузей промислу.

● **Д-р Ізраїль Ґольдштейн**, президент Американсько-Жидівського Конґресу, заявив, що „жиди в усіх країнах мають політичні обов'язки тільки до держав, що їх громадянами вони є". Ґольдштайн солідаризувався із сенатором Ліманом, який виступив проти становища д-ра Ґолдмана, президента Світового Жидівського Конґресу, що заявив: „всі жиди у світі повинні почуватися потенціяльними громадянами Ізраїля."

● **1,200 індійських вояків** виїхало транспортним індійським кораблем з порту Мадрас до Кореї, як перша частина війська, що має перейняти сторожу над північно-корейськими і китайськими полоненими, які відмовились вернутися додому. — 2,000 від'їдуть завтра, а загалом має їх бути 5 тисяч. Вони мають становити також охоронне й пребічне військо невтральної Комісії, яка перебуває в Кореї, згідно з пактом про перемир'я.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОВЄТСЬКА ГРА З НІМЕЧЧИНОЮ

В тому самому часі, як Об'єднані Нації і західні країни морочать собі голову над складною проблемою передбаченої договором про перемир'я корейської конференції, Москва знову почала свою дипломатичну гру із Заходом за Німеччину, як, без сумніву, головний предмет совєтських імперіялістичних амбіцій і апетиту. При тому характер тієї совєтської гри за Німеччину такий примітивний, що або в Кремлі сидять тепер останні дурні, або за таких вони вважають західніх державних мужів.

Коротка передісторія тієї гри така:

Західні великодержави, у вислідї наради їхніх міністрів закордонних справ у Вашингтоні, запропонували Москві в половині липня відбути з кінцем вересня спільні наради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав для обговорення справи вільних виборів у цілій Німеччині, що мало б попередити об'єднання тієї країни та створення для неї одного уряду. Москва відповіла на цю пропозицію 5-го серпня, „принципово" приймаючи її, але з передумовою, що ті наради відбудуться на базі відкинених вже альянтами попередніх совєтських пропозицій щодо порядку нарад та взагалі полагодження „німецької проблеми". Ці передумови Москви вже наперед виключали можливість, щоб альянти погодились на них, але Москва, не чекаючи на формальну відповідь, переслала західнім країнам нову ноту з новими пропозиціями, які своєю безличністю перевершують всі дотеперішні.

В новій ноті Москва пропонує мирову конференцію в справі Німеччини впродовж найближчих 6 місяців, але до того часу рекомендує низку заходів, які діяметрально суперечать західнім пропозиціям і практично означали б капітуляцію західніх великодержав та передачу цілої Німеччини під контролю Кремля. Конкретно Москва пропонує, щоб перед конференцією в справі Німеччини був створений „всенімецький уряд", до якого увійшли б представники теперішнього уряду Західньої Німеччини та маріонеткового й нікким не визнаного комуністичного уряду окупованої Совєтами східньо-німецької „республіки". Альянти пропонували ,щоб насамперед відбулись в цілій Німеччині вільні вибори під міжнародним наглядом і щойно з таких виборів мав би вийти всенімецький уряд. Москва, натомість, вимагає, щоб насамперед створити такий уряд і щоб той „уряд" підготовляв „вибори" без будь-якої „зовнішньої інтервенції", під чим, очевидно, розуміється виключення будь-якої західньої контролі. Теж в самому уряді і у виборах домагається Москва „найширшої участи" т. зв. „демократичних організацій", себто всіляких прибудівок комуністичної партії, при рівночасному виключенні всіх „фашистських" і „мілітаристичних" організацій, до яких вона зараховує всі антикомуністичні партії й організації, включно з західньо-німецьким канцлером Аденауером.

На тому, очевидно, не кінець. Кремль обіцяє ще припинити стягання з Німеччини воєнних відшкодувань, які західні країни вже давно Німеччині подарували, але натомість вимагає, щоб Захід подарував Німеччині ще й передвоєнну її заборгованість. Проте, головною совєтською пропозицією є заборонити Німеччині приступати до „агресивних бльоків", скерованих проти будь-якої з тих країн, що брали участь у війні проти Гітлера і що до них Москва зараховує насамперед Атлантійський пакт і організовану Заходом европейську оборонну спільноту.

Таких і подібних пропозицій в совєтській ноті більше. Американська преса, покликаючись на опінію поодиноких дипломатів, вважає, що ця остання совєтська нота до такої міри несерйозна, що західні уряди навіть не повинні її розглядати. З того, правдоподібно, здає собі справу й Москва, але ж і ця нота приготована не на те, щоб її розглядали уряди, а на те, щоб нею каламутити публічну опінію. Практично, в ноті кожна пропозиція призначена для когось іншого і використовує „слабі місця" в розбіжності думок Заходу на поодинокі справи. З того можна робити висновок, що Кремль розраховує головно на збаламучення публічної опінії і намагається дипломатичною пропаґандою заступити здемаскованy вже пропаґанду комунізму. Дотеперішня реакція Заходу на цю нову форму аґресивної гри Кремлю, виявленої не тільки у зв'язку з Німеччиною, але й в цілій комуністичній „мирній офензиві", радше переконує, що в світі щораз менше дурнів і наївних, які були б готові зловитись на ті фальшиві совєтські принади.

У тіні найближчих виборів

Останні вибори в ЗДА відбулись 4-го листопада м. р. і вони ще у свіжій пам'яті різними своїми подробицями. Каденція обновленого (бо частинно переобраного) тоді Конгресу триває від 3 січня 1953 до 3 січня 1955. Однак, нові вибори до обох американських законодатних палат відбудуться вже в листопаді 1954-го року. Тоді то вибиратимуть всіх конґресменів й одну третину сенаторів. І хоч до того часу ще більше як 14 місяців, проте політичне життя у З'єдинених Державах, особливо ж на тій його верхівці, що веде політику, однаково з увагою на опінію крайового громадянства, як і на закордон, — це американське політичне життя стоїть вже тепер під знаком майбутніх виборів.

Складається на це ще та поважна обставина, що в обох американських парляментарних установах є тільки дуже невиразна більшість і тому кожний мандат республіканців чи демократів — втрата такого мандату, чи здобуття його — має для обличчя Конгресу та для практичної роботи державної адміністрації величезне значення. Тепер у Конґресі (Палаті Репрезентантів) засідає 221 республіканець і 210 демократів плюс 1 „незалежний" і 3 необсаджені місця після померлих конґресменів. У Сенаті було 48 республіканців і 47 демократів, а після смерти сен. Тефта залишилось по 47 представників обох цих партій плюс один „незалежний". Ця ситуація мало зміниться, коли губернатор стейту Огайо призначить нового сенатора, бо — як кажуть — він, хоч демократ, не хоче використовувати ситуації для демократів і не призначить демократа, хоч має на це формальне право, а заповнить опорожнене місце після „Містера Репабліке-ка" (як називали сен. Тефта) — „незалежним".

Нічого дивуватися, що теперішня республіканська адміністрація прив'язує величезне значення до парляментських виборів в наступному році. Адже це вперше після 20-ти років демократичного правління республіканці прийшли знову до влади. Але вони не можуть почувати себе певно і тривко, як довго їхня більшість є така мінімальна, чи взагалі ніяка. Бо коли брати формально, то — при повній солідарності демократів і їхній стовідсотковій присутності на засіданнях Сенату — республіканська влада стала б зовсім ілюзоричнa і республіканський президент не міг би перевести ні одного свого законопроєкту. Очевидно, це тільки теорія. Во суттю американської демократії і розуміння демократії членами обох провідних американських партій є не диктат партійного проводу й заступництво тільки інтересу партії ,а суверенне переконання кожного окремого конґресмена чи сенатора за критеріями державної користи чи шкоди. І тому не було буквально ні одної справи в першій сесії теперішнього Конґресу, щоб усі республіканці були по одному боці й усі демократи по другому. І не було ні одного випадку, щоб внесення республіканського президента могло обійтись без підтримки якоюсь поважною кількістю демократичних голосів.

Але для республіканців це мала потіха. Вони здають собі знаменито справу, що і їх теперішній президент був обраний президентом і мав він поважні успіхи за першого пів року свого урядування у величезній і вирішній мірі тому, що це — Двайт Айзенгавер, для американського обивателя „Айк", людина з чисто особистою, а не партійно-політичною рідкою популярністю та рідким особистим авторитетом. А що буде, коли Д. Айзенгавер відмовиться кандидувати вдруге? Та ще й після смерти найбільшої індивідуальности в республіканському таборі, яким був сенатор Тефт? І для самого президента це теж двозначна ситуація, яка вимагає багато зручности і вічного лявірування. Правда, през. Айзенгавер від першого дня свого вибору підкреслював, що він є президентом нації, а не партії, маючи на це й формальні докази у підтриммці його кандидатури деякими демократичними губернаторами і дуже поважною кількістю рядових демократів, навіть із робітничих рядів, — проте, краще мати діло з політичним проводом одної партії, як вирішним чинником, аніж шукати апробати на кожний новий крок обох партій і вічно дивитися на настрої серед демократів. Двопартійна політика необхідна в закордонній політиці, де йдеться дійсно про справи будуччини всієї нації і де треба мати за собою суцільну громадську опінію, на яку можна теж покликатися перед закордоном, як на могутній чинник авторитету. Але двопартійна політика в усіх інших справах, особливо господарських та військових, інколи неможлива. Неможливо складати бюджет за двопартійною системою та плянувати за такою системою політику на дальшу мету. Тим більше не можна плянувати на довшу мету політику з такою кволою і непевною більшістю, як вона є нині в обох американських законодатних палатах.

І тому теж видно було вже за останньої сесії тих законодатних палат зіркий обрахунок на найближчі вибори. Всі три відлами республіканської партії — правий ізоляціоністичний, середній поміркований і лівий строго-ліберальний — вдержували за мовчазною догодою мир і не доводили до ні одного поважного спору з президентом, щоб по змозі не давати ні одного атута демократам. Демократи ж піддержували в численних випадках, головно у справі допомоги закордонові, республіканського президента, щоб могти доказувати виборцям, що республіканський уряд „перейняв" політику від демократів. Нема найменшого сумніву, що державний секретаріят [illegible] страшенно побивався за перемир'я в Кореї не лише з уваги на миролюбність американського загалу, але також, щоб могти мати в руках атут, що ось президент додержав своєї передвиборчої обіцянки і що ця республіканська адміністрація найкраща в обох випадках: і в підготові до евентуальної війни і в здобуванні миру. Зменшення на 5 більйонів військового бюджету, легка згода адміністрації на відложення болючої справи зросту державної заборгованости, зусилля обов'язково знайти згоду обох партій на зміну робітничого закону Тефта-Гертлі, щоб нікого тут не відштовхнути, — рішуче бажання обов'язково ще перед найближчими виборами хоч трохи знизити податки хоч би із шкодою для рівноваги державного бюджету, — все це робиться під кутом виборів.

Тому в оцінці різних ходів нинішньої адміністрації та обох політичних партій, треба мати на увазі, що на всі найважніші справи внутрішньої і закордонної політики ЗДА вже тепер кидає свою тінь листопад наступного року, що рішатиме не про особи кандидатів, а про політику Америки на дальші роки.

„Неприємний випадок" в колгоспі ім. Сталіна

Якийсь англійський слідчий-криміналіст у своїх мемуарах писав: „Однієї сотні сказаних моїм невільним клієнтом слів досить для мене, щоб я виявив, чи говорить він мені правду".

Не треба бути слідчим-криміналістом, щоб у стосах совєтських газет на кожному місці знаходити, м'яко кажучи, неправду. Не хочемо сьогодні викривати совєтську брехню про перевиконання стахановцями чи іншими ударниками всіх існуючих в світі технічних норм, чи про невпинно ростучий добробут злиденного підсовєтського населення, чи, нарешті, про „водневу бомбу", що нею вимахував новий кремлівський диктатор на сесії Верховного Совєту СССР.

Ті, що в усе це вірять чи хочуть вірити — нехай вірять!

А ось перед нами число київської „Радянської України" з 23 липня. У великій „підвальній" статті Володимир Конвісор розписує величезні досягнення колгоспу ім. Сталіна, Куликівського району на Львівщині.

Починає, як звичайно, з „техніки". Як столичний кореспондент, нав'язує розмову з колгоспником Степаном Бушком, молодим комбайнером, що „вже третій раз виводить на поле свою чудесну машину і кожного літа все врожайніше стелиться перед нею масиви пшениці та жита. Бушко родом з Сулимів. Коли в перші роки створювався колгосп, він мріяв стати механізатором і працювати на комбайні, про який тоді розповідав йому один з воїнів радянської армії, що визволила західньо-українські землі від гітлерівських поневолювачів . . ."

Одним словом, і на західньо-українських землях — хоче сказати кореспондент „Радянської України" — „оснащуються передовою технікою" колгоспи і масово росте і оформлюється „новий тип совєтської людини". Отакий, як Степан Бушко. Дбайлива совєтська влада, піклуючись про Бушка і йому подібних, посилає їх вчитись, нагороджує орденами і „путьовками" на курорти, видає більше збіжжя і буряків на трудодні.

Як довідуємось зі статті, „шефство" над колгоспом ім. Сталіна на Львівщині, в якому працює півтори тисячі українських селян, перебрав колгосп ім. Молотова в Алтайському краю на Сибіру. Край, як відомо багатьом українцям, не близький і мало привабливий. „Опікуни" з цього колгоспу перебувають з „західньо-українськими братами" в постійному зв'язку. „Алтайські друзі приїздили не раз на Львівщину і багато допомагали молодій західньо-українській артілі в організації колективного господарства, розповідали про свій досвід боротьби „за високі врожаї. . ."

Крім „своїх" парторгів, бриґадирів, ланкових і хмари інших місцевих підганячів та сексотів, українські селяни, як „унтерменші", мусять з подякою (обов'язково з подякою!) приймати науку алтайських колгоспників. Українські селяни ,що століттями славилися на цілий світ як найкращі хлібороби, мусять слухати дурних вказівок сибірських напівдикунів, як провадити господарство.

А втім, пригадаймо ще раз англійського слідчого-криміналіста. Розписавши про успіхи та добробут колгоспників артілі ім. Сталіна, про братерську приязнь їх до алтайських москалів, Вол. Конвісор, прохоплюється словом правди. Виявляється, що не так то й масово росте „новий тип совєтської людини" на українських землях. Оцей уступ з його статті, що подаємо нижче, проливає правдиве світло на життя сучасного села в Західній Україні. І виходить що живе воно не тільки „успіхами" та „трудоднями", але й іншим — підпільним життям, ворожим і непримиренним до совєтської дійсности.

„Нам розповіли в райпаркомі, — пише В. Конвісар, — про досить таки неприємний випадок. Кілька років тому в артілі знатною ланковою була Пелагія Недомірко. Колишня біднячка, вона щиро взялася за виконання громадського о б о в' я з к у, стала кращою ланковою. Уряд нагородив її орденом Трудового Червоного Прапора. Згодом вона стала комуністкою. Але в артілі діяли й ворожі елементи — недобитки лютих ворогів народу і колгоспного ладу — найманці сучасних паліїв війни, американських імперіялістів — українсько-буржуазні націоналісти. Вони намагались розтлити душу чесних колгоспників. Вони взяли ставку на відсталі елементи і намагались при їх допомозі збити з правильного шляху й передовиків колгоспного виробництва, таких, як Пелагія Недомірко. Ні голова правління Іван Пекач, ні секретар партійної організації Олексій Опенько, ні інші керівники артілі не помітили цього підлого заміру ворога. Ім було байдуже, що Пелагія Недомірко стала відходити від активного життя. І тільки останнім часом в райпарткомі зацікавились долею активної колгоспниці . . ."

З статті Вол. Конвісора ми, звичайно, не довідуємось, як саме діяли українські націоналісти, щоб „розтлівати душі чесних колгоспників". Але з його слів виходить, що це був не поодинокий випадок в артілі ім. Сталіна. Бож „не задовольнялись вони відсталими елементами", а добиралися вже й до „передовиків".

У наскрізь пропаґандивній статті, яка має лише одну ціль — показати заможне і щасливе життя українського селянства під совєтами, не годен приховати совєтський журналіст внутрішньої боротьби, яка палахкотить в Україні. А не може тому, що набирає ця боротьба широких розмірів і мобілізувати проти неї треба всі пропаґандивні засоби.

Пелагія Недомірко — біднячка, українська селянка, яку большевики обсипали почестями, затягнули до компартії і нагородили орденом червоного трудового прапора — не дала себе задурманити московським окупантам. Свою українську правду вона шукала і знайшла не в правлінні колгоспу і не в партійному комітеті, а десь інде — в лісі, в криївці! . .

Ні „панською" московською ласкою, ні високими нагородами не купити й не задурманити окупантам української жінки-селянки, не задурманити й всього українського народу.

Про це свідчить хоча б такий „неприємний випадок" в колгоспі ім. Сталіна.

В. С-ко

Як окуповано Прибалтику

Палата Репрезентантів створила спеціяльну комісію, що має дослідити, при яких обставинах окуповано і прилучено до Совєтського Союзу прибалтійські країни Литву, Латвію й Естонію.

В різних совєтських довідниках зазначено: 21 липня в Литві, Латвії і Естонії проголошено совєтську владу. Московська пропаґанда представляє і представляла цю подію, як вияв волі самих прибалтійських народів, замовчуючи факт попередньої окупації цих країн совєтськими військами. Ще задовго до другої світової війни московський уряд у відношенні до цих маленьких країн вів політику тиску і погроз. Москва вважала Прибалтику за „плящарм нападу на СССР", тому „в і й с ь к о в о-морська фльота СССР для надійної охорони балтійських совєтських кордонів на випадок війни мусітиме мати можливість скорого виступу на широкі простори Балтійського моря".

Коли в Европі розгорілася друга світова війна, в Кремлі побачили, що за Литву, Латвію і Естонію нікому буде заступитися, і почали проти них відверту аґресію. Згідно з договорами про взаємодопомогу, СССР в портах цих країн тримав військові залоги. 14 червня 1940 року Молотов викликав до себе амбасадора Литви Урбшиса і пред'явив йому ультиматум, в якому обвинувачував литовський уряд у викраданні совєтських солдатів, які перебували на території Литви, з метою вивідати в них військові таємниці. Молотов назвав прізвища трьох викрадених російських солдатів. Молотов поставив Урбшисові такі вимоги: негайно віддати до суду міністра внутрішніх справ і начальника департаменту політичної поліції, створити новий литовський уряд, спроможний дотримуватись совєтсько-литовського договору про взаємну допомогу і „негайно забезпечити вільний пропуск на територію Литви совєтських військових частин для розташування їх у важливіших центрах Литви, в кількості, достатній для того, щоб забезпечити можливість здійснення совєтсько-литовського договору про взаємодопомогу і запобігти діям, скерованим проти совєтських гарнізонів у Литві".

Молотов заявив, що чекатиме на відповідь литовського уряду до „10 години ранку наступного дня. 15 червня о 9 годині ранку Урбшис передав згоду литовського уряду. Ранком 17 червня совєтські війська перейшли кордони Литви і Естонії. Після вмаршу справжніми господарями в цих країнах стали російські окупаційні війська. Москва тріюмфувала, заявляючи: „Соціялізм (вірніше російський імперіялізм) розширив свої кордони, примусивши капіталістичний світ поступитися".

Після окупації прибалтійських країн, Москва почала творити в них маріонеткові уряди через „вільні і таємні вибори". 21 липня 1940 року естонська державна дума проголосила в с т а н о в л е н н я совєтської влади на території Естонії і винесла рішення звернутись до Верховного Совєту СССР з проханням прийняти нову совєтську республіку до складу СССР. На виборах 14-15 липня до народного Сойму Литви кандидати комуністів здобули 99,19 відсотків голосів.

Це вже не перший раз прибалтійські народи стають жертвою російської аґресії. За береги Балтійського моря вів жорстоку війну (1700 — 1721 р. р.) Петро Перший. Шляхом цього загарбника пішла і червона Москва. „Большая Советская Енциклопедія" (1950 р.), цей найбільш авторитетний урядово-офіційний довідник, стверджує: „Діяльність Петра І по створенню балтійської фльоти і його боротьба за вихід до моря була історично-прогресивним явищем".

Часопис „Лієтувос Айдас", під диктат московських політруків, які наводнили Прибалтику, писав: „З перших же днів існування Литви, СССР приносив їй лише щастя і добро . . . Совєтський Союз безкорисливо в найтяжчі і найбільш небезпечні для Литви часи простягнув їй братню руку допомоги."

На „прохання" урядів прибалтійських країн, 3 серпня Литва, 5 серпня Латвія і 6 серпня 1940 р. Естонія були прийняті до складу СССР.

Майже в цей час і в подібний спосіб СССР подав „братню руку допомоги" Західній Україні і Білорусі (17 серпня 1939 р.), Бесарабії та Північній Буковині (28 червня 1940 р.).

Як відомо, УКК прихильно відгукнувся на створення спеціяльної конґресової комісії для дослідження причин окупації балтійських держав. Добре було б, якби УКК виготовив відповідний меморіял для цієї комісії. Таке доповнення допомогло б комісії глибше зрозуміти суть трагедії балтійських народів. (ЛЯ)

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ АВСТРАЛІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

В Австралії існує Український Відділ Австралійського Червоного Хреста. Цей відділ впродовж останнього звітового року (липень 1952 — червень 1953) вислав дві збірні посилки на адресу УСХС в Мюнхені. В цих посилках були такі речі: вживана одіж, мило, цукор і конденсоване та спорошковане молоко.

Василь Косаренко-Косаревич

ПЕРШЕ ПОСОЛЬСТВО САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ

(Уривок з спомінів)

(3)

В поверхових дрібницях засипувано очі українців жовтоблакитним піском, щоб вони не замічували і не робили правильних висновків із таких фактів, як напр.: розв'язання н а ц і о н а л ь н и х військових формацій, котрі вже повстали; передавання війську білогвардійцям, що були ворогами незалежности України й оборонцями „цілости Росії"; ставлення на ключеві пости ярих москалів або малоросів, аж до явного висмівання всього українського і т. п.

Тимчасом українське посольство в Берліні перенеслось з готелю Континенталь до винайнятої домівки на Курфірстенштрасее. На вістку про успіх гетьманського перевороту в Києві, наприкінці квітня 1918 року, Севрюк утік до Швайцарії, залишивши посольство без потрібних коштів на мою відповідальність. За кілька днів викликав мене до прямого дроту в німецькому міністерстві Василенко, новий, вже гетьманський завідуючий міністерством закордонних справ у Києві і доручив мені вести посольство як „шарже д'аффер" аж до передачі його новоназначеному послові після його приїзду до Берліну. В обох випадках, після втечі Севрюка і доручення Василенка, вважав я доцільним не залишати посольство напризволяще, а продовжувати його існування як дипломатичного представництва України без уваги на форму її уряду.

У часі Севрюкового і власного керівництва українським посольством у Берліні в ближчому контакті з ним стояли з німецького боку пп. Пауль Рорбах, д-р Зідекум і Аксель Шмідт, з литовського проф. Вольдемарас і прелат Ольшавскіс, з українського Арістархів, Дідушок від комісії для закупна машин для друку грошей, члени Союзу Визволення України, головно Козловський і д-р Роман Смаль-Стоцький. О с т а н н і й став потім останнім керівником посольства УНР.

Новий, другий в черзі і вже гетьманський посол України для Німеччини, приїхав до Берліну аж на початку липня 1918 року. Був ним барон фон Штейнґель, назначений новим міністром закордонних справ у Києві, що ним став Дмитро Дорошенко. Придержуючись усіх форм, обов'язуючих у дипломатичній практиці, пішов я відвідати і привітати новоприбувшого українського посла вже в готелі Адльон, бо він не повідомив про час і місце свого приїзду, щоб зустріти його на двірці. Водночас треба було умовитись щодо передачі цілого посольства йому як новому послові. Але ця перша й остання особиста зустріч і розмова відбулася і скінчилася інакше, як можна було передбачити. Не вспів я ще докінчити першого речення привіту, як він перебив мене словами: „Мнє очень пріятно слишать звуки украінского язика, но я єво нє панімаю. Ґаваріте пожалуйста па-русскі". Моя відповідь звучала: „Мені дуже прикро, що я мушу відмовити вашому бажанню щодо розмовної мови, і то з ось яких мотивів: Якщо ми вважаємо місце, де ми знаходимося, екстериторіяльною частиною України, так зобов'язує на ній державна мова українська. Якщо ми знаходимось у Німеччині, так можливою є ще мова німецька. Мовою дипломатів вважається мова французька. Однією з тих мов я готов з вами вести дальшу розмову . . ." Чи і як він зрозумів сказане — мені невідомо. Але наявною була його лють на мене, якою він нашу розмову перервав. Пізніше писав він Д. Дорошенкові, що я „образив посла". Возуміється, що передавати посольство прийшлось мені вже не самому послові Штейнґелеві, а радникові посольства Товстолісові, котрий знав і говорити трохи по-українськи. Біля Штейнґеля вирішальними чинниками в українському посольстві в Берліні стали росіяни: радник Іванов і секретар Ланін. Це ця трійка дала підставу німцям говорити про „росіян із українського посольства".

Після передачі посольства в Берліні повернув я до Києва. Але доля судила мені ще раз мати безпосередньо діло з посольством у Берліні, вже після перемоги Директорії над гетьманом. Був я тоді секретарем Української Дипломатичної Місії до Скандинавії з осідком у Стокгольмі. У Швеції теж були „росіяни з української місії", а саме — генерал Баженов, сенатор Тімрот і атташе Орлов та ще інший росіянин жонатий з японкою, прізвище якого вилетіло мені з пам'яти. Тоді то я одержав телеграму від Козія з Берліна, щоб я приїхав і допоміг йому, як уповноваженому Директорії, спонукати барона Штейнґеля опорожнити посольство, вже у власному будинкові на Шпреeуфер. Але це мені не вдалось. Від розмови зі мною відмовився Штейнґель хворобою, а виручила його дружина-українка. Обурений тим, що написи в посольстві були московською мовою, велів я сторожеві, якого я сам ще наймав колись на службу в посольстві, поздіймати їх зі стін. А б. послові я просив переказати, що пора опорожнити будинок посольства, який є власністю України і в якому обов'язують українські закони.

На другий день телефон від радника Надольного. Чи не захотів би я зайти до нього. Після звичного привітання, сказав він мені, усміхаючись: „Властиво повинен би я веліти вас арештувати, як би я вас не знав ближче, а повірив усьому тому, що закидав вам барон Штейнґель у своїй скарзі до міністерства. Бо хто ж йому повірить, що ви хотіли його застрілити?" Одночасно мав він іншу справу. А саме: барон Штейнґель поробив був заходи, щоб перенести власність будинку посольства на себе самого. Ця справа застрягла до остаточного оформлення, бо бракувало або згоди дотеперішнього власника, себто уряду України, або згоди німецького міністерства закордонних справ, як це було і в справі замкнення грошових конт у банках. Надольний не скривав прикрости положення, в якому його міністерство опинилось. Надольний прохав мене їхати чимскоріш до Києва, привезти письменну заяву уряду Директорії, що він просить постаратися за опорожнення будинку посольства для висланого нового посла.

— Це, — кінчив він, — оправдає нас в очах Штейнґеля, чому нам неможливо, навіть при найліпшій волі, задовольнити його прохання щодо переносу будинку посольства України на нього особисто, а вам на спілку з нами облегшить опорожнити його від Штейнґеля.

Так і сталося, і новоназначений посол Порш міг вже без перешкод перейняти не тільки посольство, але й посольський будинок.

Кінець

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО СТИПЕНДІЙНОГО ФОНДУ

Ню Иорк. — 15-го серпня ц. р. в приміщенні готелю „Ню Иоркер" відбулася Конференція представників українських наукових, громадських, допомогових та професійних установ в справі заснування Українського Стипендійного Фонду. Конференцію скликала Управа Союзу Українських Студентських Товариств (СУСТА).

В Конференції, крім членів Управи СУСТА, взяли участь представники таких установ: д-р Ю. Ревай і адв. М. Пізнак — від Українського Конгресового Комітету, д-р Ю. Фединський — від Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, Л. Чикаленко — від Української Вільної Академії Наук, Г. Герман — від Українського Народного Союзу, С. Спринський — від Союзу Українців Католиків „Провидіння", адв. Радик — від Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, М. Лисогір — від „Самопомочі", С. Литвиненко — від Об'єднання Українських Мистців Америки, арх. Жуковський — від Об'єднання Українських Інженерів Америки. Ряд інших організацій, які з різних причин не могли вислати своїх представників, заповіли свою повну співпрацю та піддержку Фондові.

Конференцію відкрила, вітаючи делеґатів та гостей, Е. Кульчицька, голова Управи СУСТА. Учасники Конференції вислухали інформаційні доповіді адв. М. Пізнака і В. Петришина.

Адв. М. Пізнак, ґратулюючи Управі СУСТА за її ініціятиву, пророблену вже працю в напрямі оснування Фонду та підшукання джерел фінансового забезпечення, підкреслив велику потребу існування такої української інституції, одиноким завданням якої було б допомагати українській студіюючій молоді в її студіях, щоб в пізнішому стипендіяти, як науковці та професіоналісти, кожний в своїй ділянці, допомагали в ширенні української правди та визволенні українського народу. Адв. М. Пізнак вичерпно поінформував присутніх про американські закони, в рамцях яких проводиться діяльність всіх американських допомогових інституцій, і про те, як повинен виглядати Український Стипендійний Фонд, щоб він міг бути леґально оформлений та звільнений від федерального податку. Доповідач висловив думку, що стипендії повинні бути зворотними й уділювані виключно за здібностями і студійними осягами студентів в Америці.

В. Петришин, містоголова і керівник студійно-стипендійного сектору СУСТА, в своїй доповіді представив присутнім процес організації українського студентського руху в Америці, який почався після першої світової війни і закінчився заснуванням Союзу Українських Студентських Товариств Америки навесні 1953 року. Одним з головних завдань Союзу є моральна і матеріяльна допомога українським студентам в їх студіях та кермування студійною політикою з погляду української рації. П. Петришин вказав присутнім на те, що переважаюча більшість студентів, без огляду на природній нахил, здібності та заінтересування, з чисто коньюнктурних міркувань віддаються вивченню практичних фахів. Вислід той, що в недалекій майбутності треба буде із свічкою в руках шукати студента суспільних наук. На думку доповідача, причини такого стану треба шукати у неправильному переконанні українських студентів, навіть тут народжених, що після закінчення суспільних наук не можна дістати професійної праці, як також в тому, що частина українського громадянства розглядає студентство, як чисто професійно замкнену в собі групу, відірвану від решти громади. Вказуючи на вбогість українського студентства, в порівнянні з студентами інших національностей, прелеґент висловив думку, що одиноким шляхом, яким можна вийти з нинішнього загрозливого стану, є створення Українського Стипендійного Фонду, з якого якась частина була б призначена також для українських студентів в Европі. Доповідач висловився проти думки „поміч, як самоціль" та поручав давати стипендії відповідно до предмету студій. Він заявив готовість молоді виконувати практичну роботу, зв'язану з кампанією за фінансовими засобами.

Після доповідей вив'язалася жива дискусія над можливостями існування і дії Фонду, в якій брали участь всі присутні представники. Всі вони висловили признання Студентському Союзові за його ініціятиву і ствердили, що Фонд є необхідною інституцією в українському — академічному і суспільному житті. Кожний із представників зложив заяву від імені своєї організації, в якій заповів повну співпрацю, моральну і матеріяльну піддержку.

Вислідом цієї дискусії була така резолюція Ю. Ревая, яку нарада прийняла одноголосно:

1. Нарада представників українських громадських організацій щиро вітає дотеперішні заходи СУСТА в справі створення Стипендійного Фонду і висловлює за ініціятиву свою подяку.

2. Присутні, ствердивши конечність потреби створення Стипендійного Фонду, обіцяють для цієї акції свою моральну і матеріяльну піддержку.

3. Для пожвавлення дальшої підготовчої праці і переведення законно пропонованих формальностей, наради обрали 5-членну комісію в складі: адв. М. Пізнак, адв. Радик, адв. Ярема, В. Петришин і Е. Кульчицька і уповноважили її до дальшого діяння.

4 Наради доручили Комісії скликати установчі збори Фонду не пізніше кінця вересня ц. р.

Конференцію закрив голова СУСТА, висловлюючи щиру подяку присутнім представникам, за їхнє зрозуміння потреб та суті українського студентства, та висловив надію, що українське громадянство щиро піддержить цю, великої ваги, студентську і національну справу.

М. К.

ЗАКЛИК

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ЗДА

Громадяни й Громадянки!

Подаємо до Вашого відома радісну вістку, що наша славнозвісна Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка в ближчому часі, з нагоди 30-ліття свого існування, плянує відбути ширшу концертову подорож.

Ця вістка радісна тому, що наша Капеля, по роках вимушеної мовчанки, знову встає до життя, поновлюється і посилюється. На чолі Капелі стоятимуть її мистецькі провідники — славнозвісні музики Григорій Китастий та Володимир Божик.

Концерти почнуться у жовтні місяці з виступом з Дітройту, а потім відбуватимуться у всіх більших місцевостях Америки та Канади.

На звернення Капелі, почесний протекторат в її концертовій подорожі по Америці обняв Український Конгресовий Комітет.

Капеля встає до життя заходами Американсько - Українського Товариства під назвою — „Приятелі Української Капелі Бандуристів", що заіснувало при співучасті предсавників українських організацій та Інтернаціонального Інституту міста Дітройту і діятиме у тісній співпраці з іншими інтернаціональними інституціями в Америці та заступниками місцевих українських репрезентацій. Товариство поставило своїм завданням допомагати Капелі, щоб остання й в майбутньому виконувала свою високу національно-мистецьку місію.

Громадяни!

Всі ми знаємо, яку величезну вилу має наша українська пісня у високомистецькому виконанні Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка. Всі ми також знаємо, яке величезне значення мають виступи нашої Капелі. Як наша пісня підкорює й прихиляє серця людей — навіть далеких і чужих — до України та її долі.

Тож нині, коли Капеля починає свою ювілейну подорож, — привітаймо її якнайкраще і викажім їй всю нашу сердечність і допомогу.

Передовсім подбаймо, щоб великі залі, де відбуватимуться концерти Капелі, були вщерть заповнені публікою. Для того нехай кожний українець чи українка приведуть на концерт свого знайомого американця чи американку від варстату праці, а громадські комітети нехай подбають, щоб репрезентанти місцевого американського життя — культурного, мистецького, економічного і суспільно-громадського, — мали можливість познайомитись із вокально-музичним мистецтвом Капелі Бандуристів.

В тій цілі Відділи Українського Конгресового Комітету у місцевостях, куди має завітати Капеля, покличуть спеціяльні Громадські Комітети, що забезпечили б, під кожним оглядом, успішний виступ Капелі.

Покладаючи, що українське суспільство Америки, як і завжди, стане дисциплiновано на допомогу нашій Капелі, Український Конгресовий Комітет висловлює певність, що концертова подорож Капелі Бандуристів буде не тільки ювилейною, але й тріюмфальною.

Український Конгресовий Комітет Америки.

Голос Читача

В СПРАВІ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ В КОНҐРЕСІ ЗДА"

Читаючи статтю проф. Р. Смаль-Стоцького: „Український день в Американському конгресі" („Свобода" 13-го серпня ц. р.) вповні представляю собі тепер цей великий успіх нашого політичного проводу УКК. Почуваюся до обов'язку, як звичайний громадянин, зложити всім учасникам тієї офензиви правди про Україну в Конґресі якнайщиріші вислови подяки і вдячности за їх старання та поґратулювати їм за успіх. Нехай це буде великою заохотою для дальшого змагу в обороні нашої ідеї від сірих платників Народного Фонду.

Мені прийшла думка, щоб цей щасливий початок важливого дня у Вашингтоні належно використати і оформити у відповідну кампанію пропаганди про Україну п. н.: "Justice for Ukraine".

Мене тішить, що всі зізнання появилися друком в окремій книзі Конґресу. Приходить мені думка, щоб цей науковий матеріял видати у формі нової книжки про Україну, хоч би навіть п. н.: "Justice for Ukraine", очевидно з мапами.

Ще раз висловлюю подяку всім учасникам успішного дня в Вашингтоні та Головній Екзекутиві УКК. Головно проф. Л. Добрянському за його працю і посвяту визвольній ідеї України.

Роман Кос.

Пасейк, Н. Дж., 13 серпня.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Арґентині

ВИСТУП СТУДІЇ А. КАБАНЦЕВА В БУЕНОС АЙРЕСІ

Два роки тому почала формуватися Вокальна Студія маестра А. Кабанцева, який згодом дістав для неї і відповідну професійну кваліфікацію від арґентинської влади.

10. червня ц. р. кілька учнів цієї Студії продемонстрували осягнені успіхи на закритому концерті в присутності двох оперових артистів із столичної опери „Кольон" та інших запрошених гостей, а в тому числі п. Дафчіка, директора Театру Іміґрантів в Б. Айресі.

На цьому першому пробному концерті виступили три тенори, один бас, одне легке сопрано і один баритон.

ЧУДОТВОРНА ІКОНА БОЖОЇ МАТЕРИ З ГОШЕВА В АРҐЕНТИНІ

В місті Апостолес, в церкві ОО. Василіян находиться образ Чудотворної Божої Матери з Гошева (Зах. Україна). Образ цей переслав, як цінний дар для новіціяту ОО. Василіян Папа Пій XII.

В часі побуту в Арґентині Преосв. Кир Ніль Саварина, єпископ Зах. Канади доконав урочистого акту відслонення тієї чудотворної ікони.

Українці навіть з найдальших околиць відвідують василіянську церкву в Апостолес, щоб помолитися перед чудотворною іконою з Гошева, що слідом свого улюбленого народу пішла також на вигнання.

В Швайцарії

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У IX. МІЖН. МУЗИЧНІМ КОНКУРСІ В ЖЕНЕВІ

Між 21-им вересня та 4-им жовтнем відбудеться в Женеві (Швайцарія) дев'ятий Міжнародний Конкурс музичного виконання, в якому візьмуть участь 316 кандидатів (154 жінки та 162 чоловіки), що репрезентуватимуть 33 світові країни.

Найбільш численно репрезентовані французи — 73 особами, швайцарці мають 33 особи, Канада — 3 особи.

Україна фіґурує в Конкурсі поміж іншими країнами — завдяки одному українцеві, прізвища якого преса згідно з умовами конкурсу не подає. Чотири бездержавні конкурсують в Женеві, але їх походження не зазначено.

У Франції

„СТРАСБУРЗЬКИЙ ДЕНЬ"

День 19-го липня ц. р. надовго залишиться у пам'яті українських еміґрантів Сходу Франції, як подвійне свято — церковне і національне — стверджуючи ще раз тісну пов'язаність в українському житті Церкви і Народу. Архиєпископ Кир Іван, у своїй щорічній поїздці, вибрав великий міський осередок східньої Франції, Страсбурґ, на місце відправи в цьому дні врочистої Архиєрейської Служби Божої, а місцевий український організаційний комітет поєднав цю церковну врочистість із вшануванням пам'яти жертв зорганізованого Москвою голоду на Україні.

Українське громадянство Сарбурґу, Альґранжу, Мецу, Ль'Опіталь, Кройцвальду, — Форбаху, Шинеку, Мюлюзи, Кольмару і самого Страсбурґу зрозуміло гаразд вагу цієї подвійної маніфестації і з'явилося з подивуґідною солідарністю в імпонуючому числі, о год. 9-ій ранку, на Службу Божу, щоб не жаліючи труду залишитися майже до 23-ої год. у Страсбурзі, часто з перспективою далекої дороги і, очевидно, праці вчасним ранком наступного дня.

Архиєрейська Служба Божа, що її Владика відправив у співслуженні отців, причарувала українських й альзаських вірних, які по берегти гіпнотизували велику, монументальну церкву Молодого Св. Петра (Ст. П'єр ле Жен) — величністю нашого обряду і красою наших напівів, що її зумів підкреслити хор „Трембіта" під орудою панни Олі Федчук.

Представник „Евр д'Орієн" Монсеньор Дюменіль зумів у своєму зверненні до українців під час Служби Божої знайти вислови глибокого співчування для недолі нашої Батьківщини та справжньої віри в її призначення і щасливу майбутність, а Кир Іван закріпив цей бадьорий настрій віри, уділюючи зібраним Архиєрейського Благословення.

В Бельґії

ПРОЩА УКРАЇНЦІВ У СКЕРПЕНҐЕВЕЛ

В неділю 12 липня ц. р. з'їхались українці з усіх сторін Бельґії в Скерпенґевел, щоб за традицією прилюдно поклонитись Цариці України Діві Марії. Архиєрейську Службу Божу відслужив о. мітрат Я. Перрідон, в асисті всього греко - католицького духовенства в Бельґії. Проповідь виголосив о. ред. Б. Курилас.

В Австралії

ЗАСНУВАННЯ ЛЕҐІОНУ ім. С. ПЕТЛЮРИ В АВСТРАЛІЇ

В Аделяїді засновано відділ Леґіону ім. Симона Петлюри в Південній Австралії, що охоплює колишніх вояків і військовозобов'язаних совєтської армії, які тут мешкають. У зверненні, що його опублікував відділ леґіону С. Петлюри в Південній Австралії говориться:

„Леґіон С. Петлюри — революційна військово-політична організація, що ставить перед собою за основне завдання:

а) Об'єднати всіх колишніх вояків совєтської армії й військовозобов'язаних цієї армії в єдиній організації для боротьби за відновлення Української Самостійної Держави.

б) Нав'язати і підтримувати контакт з антикомуністичними військовими кадрами в совєтській армії.

в) Провадити антикомуністичну пропаґанду в лавах совєтської армії, схиляти її вояків до боротьби за повалення московсько-комуністичної в'язниці народів — СССР — і побудову вільних і незалежних національних держав.

г) Готувати кадри військово-політичних організаторів українських збройних сил.

ґ) Плекати бойову дружбу з військовими організаціями інших поневолених народів СССР та його сателітів для координації спільних дій у боротьбі проти московського комунізму-імперіялізму."

УКРАЇНЦІ КУПУЮТЬ ДРУКАРНЮ

Минулого року наші земляки закупили лінотип за зібрані від передплатників „Єдности" гроші. Тепер вони бажають купити друкарню, бо „чужа друкарня, високі ціни, залежність у праці в чужій друкарні не дають можливости поставити нашу видавничу роботу так, щоб вона могла заспокоїти потреби української спільноти в Австралії" — так пише часопис „Єдність" про цю справу. На друкарську машину потребують коло 600 фунтів.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками чотирнадцятимільйонового Союзового майна!

ЗУАДКОМІТЕТ ПОЧИНАЄ НОВУ ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ

На основі цими днями ухваленого у ЗДА „Допомогового Закону для Втікачів", який встановив 214,000 віз поза квотами держав, в цьому велику частину для втікачів з-поза залізної заслони, можна буде спровадити до ЗДА решту наших залишенців і втікачів з різних країн Европи та Азії.

Щоб виконати це завдання, потрібно вже тепер мати перегляд усіх тих наших громадян, які схочуть бути спонзорами для нових іміґрантів і згодяться підписати ашуранси. Спонзором — згідно з новим законом — може бути лише американський громадянин, який запевнить приміщення та працю для нового іміґранта і ґарантує, що цей новий іміґрант не стане у ЗДА суспільним тягарем.

Як виходить з обчислення окремих параграфів нового закону, можна при добрій праці переселити до ЗДА на основі цього закону 8—9 тисяч наших людей. Все залежатиме від поспіху діяння, а саме від зголошення аплікантів в консуляті та від кількости ашурансів, які зможе наше громадянство для них дати. У доповнення останнього комунікату ЗУАДК слід зазначити, що скитальці, які перебувають в Европі, підходять під цей закон і бажають виїхати до ЗДА, не потребують особисто зголошуватися тепер до американського консулята, а мають зголосити своє бажання на виїзд письменно (в Німеччині — німецькою мовою).

Щоби діяти скоро, просимо наших громадян вже тепер дати свою згоду на підписання ашурансу для нового українського іміґранта. Для полегшення справи друкуємо нижче анкету і просимо всіх, хто хоче стати спонзором для нового іміґранта, виповнити цю анкету і переслати її на адресу Головної Канцелярії ЗУАДКомітету у Филаделфії:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.

АНКЕТА ЗУАДКОМІТЕТУ

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....
число дому, вулиця, місцевість, стейт

Маю помешкання з .... кімнат і можу прийняти .... осіб дорослих і .... дітей.

Маю працю: .... у ....
рід праці — назва фабрики й адреса

з платнею .... дол.

Можу прийняти нових іміґрантів ....
(подати дату, коли)

Дальші постанови будуть проголошені в пресі.

ЗУАДКомітет.

● Західньо-німецький запас золота дійшов — за повідомленням державного „Банк Дойчер Лендер" — до найвищого післявоєнного пункту. Золоті резерви і закордонна валюта банку становлять близько 7 більйонів німецьких марок, себто понад півтора більйона долярів. Зростає також німецька закордонна торгівля. Безробітних у Західній Німеччині є близько один мільйон.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь професора М. Ветухова: „Генетичні дослідження популяцій".

Останні роки професор М. Ветухів провадить експериментальну роботу в галузі генетики в Колумбійському Університеті.

На основі експериментальних даних, професор М. Ветухів приготовив доповідь — „Особливості різних видів при гібридизації в першому і другому поколінні", з якою виступає на Міжнародному З'їзді Генетиків в Італії у серпні ц. р.

З доповіддю, що заторкнула ширші аспекти тієї ж галузі науки, проф. М. Ветухів виступав на поширеному засіданні Відділу Природознавства УВАН у ЗДА в Ню Йорку (16 травня ц. р.), на якому були присутні гості з Колумбійського Університету.

На початку доповідач зауважив, що тема його доповіді „Генетичні дослідження популяцій" заторкує нову галузь генетики, що розвинулась за останні роки. Вона вивчає комплекс живих форм у певних районах і вияснює можливості змін і напрямних ходу еволюції.

Генетика популяцій зародилась в 1925-30 роках і почала розвиватись в Европі, в Америці і в СРСР.

Далі проф. М. Ветухів, на підставі новітньої літератури та власного матеріялу, висвітлив основні проблеми генетичного дослідження популяцій. Він сказав, що вивчення проблем спадковости окремих індивідів, родин, народів є лише частиною проблеми історії розвитку видів і груп рослин, тварин, людини — в тій частині, де людина є предметом досліджень біології. В популяції (в цілому населенні) даного виду на землі, додатково до генетичних факторів, діють ще такі закономірності, як фактори пристосування певних генотипів до певного оточення, різноманітні фактори селекції або ізоляції організмів, чи навпаки — можливість контакту географічного, а у людини, крім того, соціяльного, релігійного, що впливали на можливість змішування, або перешкоджали йому. Також на розвиток популяцій впливає боротьба і конкуренція як всередині груп, так і поміж окремими групами чи видами. Генетики ще недостатньо вивчили вплив усіх згаданих процесів на популяції. Це вивчення почалось коло 25 років тому і основоположником його був професор Т. Г. Добжанський (Колумбійський університет), що є найвидатнішим у світі представником цієї галузі генетики.

Еспериметни в галузі вивчення популяцій дають багато можливостей вияснити біологічні закономірності їх розвитку. Нові дані доповідача показали, що при схрещуванні популяцій того самого виду з різних місцевостей, в першій ґенерації спостерігається явище зміцнення й розвитку, а в другій ґенерації — занепад цих властивостей. Ці експерименти були проведені на одному з видів відомого в генетиці об'єкту — плодової мушки „дрозофіля". Тепер має бути експериментально вивчена поведінка дальших ґенерацій популяцій та їх окремі властивості; експерименти мають бути поширені на різні види і внутрівидові групи.

Проф. М. Ветухів також висвітлив ряд нових цікавих проблем генетики людини, що викликало найбільший інтерес авдиторії. Доповідач зазначив, що при Колумбійському університеті засновано спеціяльний науково-дослідний інститут для вивчення цих проблем, зокрема, проблем генетики груп крови. Ця нова галузь генетики є одною з найцікавіших у світлі відкритих вже генетикою закономірностей. Очевидно незабаром будуть відкриті зовсім нові закономірності у так званій „популяційній генетиці", яка тепер швидко розвивається.

Доповідь викликала жваве обговорення. Великий інтерес був виявлений до експериментальних даних доповідача.

Українська Преса в Америці

Нав'язуючи до статті ред. Ярослава Чижа в Ювілейному Альманаху „Свободи" п. н. „Чужомовна преса в Америці", нюйоркський „Новий Світ" подає тираж (наклад) всіх українських часописів у ЗДА. У 1952-му році виходив в Америці 921 чужомовний періодик із загальним накладом 5,448,873 примірники.

Українська преса в Америці займає дев'яте місце щодо кількости (35 періодиків, тоді коли литовці мають 38, чехи 39, а поляки аж 49 різних періодиків), зате аж 18 місце щодо тиражу. 35 українських періодиків в Америці друкується тиражем всього 74,804 примірники. Зате 55 польських періодиків друкується тиражем вдесятеро більшим, — аж 789,325 примірників. Вп'ятеро численніша чеська преса в порівнянні з українською, вчетверо численніша литовська, втроє словацька. Перевищує українську пресу тиражем також хорватська, словенська й російська преса, але ця остання незначно (всього на 13 тисяч).

Висоту накладу окремих пресових органів знаходимо в N. W. Ayer's Directory of Newspapers and Periodicals. Тиражем української преси на першому місці в ЗДА стоїть „Свобода" (18,500), далі тижневик „Народна Воля" (7,500), на третьому „Америка" (6,500). Після того йдуть: „Шлях" (5,000), „Народне Слово" (4,000), „Крила" (3,000), „Самостійна Україна" (2,000), „Новий Світ" (1,500), „Вісник" (1,300), „Наше Життя" (1,200), „Київ" (811). Деякі часописи й журнали не подали висоти свого тиражу.

Можна ще додати для порівняння, що „Українські Щоденні Вісті" в Ню Йорку друкуються тиражем 4,750 примірників.

Англомовний „Український Квартальник" має тираж 1,900.

Не треба забувати, що окремо подані в довіднику Аєра „карпатські" публікації (12 назв — 34 тисячі тиражу).

Для порівняння подаємо висоти накладів чотирьох знаних чужомовних щоденників: „Штатсцайтунґ у. Геролд" в будні дні 22,462 в неділі 41,690, польський „Нови Сьвят" друкується в будні дні 15,468, в неділі 19,870, „Новоє Русскоє Слово" 20,-520, „Русский Голос" 13,548.

А тепер ще кілька цифр у відношенні до Канади. Хоч там менше українців, ніж у ЗДА, але тираж часописів вищий. Для прикладу: „Канадійський Фармер" — 20,-575, „Український Голос" — 13,612, „Українські Вісті" (Едмонтон) — 9,000, „Новий Шлях" — 6,422 і т. д.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в одну ідейну спільноту та поставила її на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

З „Канадійської Сцени"

УСПІШНА КОНФЕРЕНЦІЯ НОВОКАНАДІЙЦІВ

22 передовики з різних етнічних груп — здебільшого новоканадійці — і 22 передовики різних суспільних організацій в Онтаріо відбули недавно в Ґенева Парк, Лейк Кучічінґ, зустріч для передискутування проблеми інтеґрації нових поселенців у Канаді. Учасники конференції походили з таких далеких осередків як Форт Вільям, Оттава і Віндзор. На конференції були заступлені: канадійці британського і французького походження, німці, українці, поляки, естонці, серби, данці, чехи, словаки, росіяни та італійці.

Головною ціллю конференції було обговорити шляхи й методи поширення та поглиблення процесів інтеґрації на рівні спільноти - організації. На програму склалися наради на тему товариського дозвілля, фізичних розривок і мистецької оцінки, а далі — короткотривалі студійні групи для розгляду процесів в середині поодиноких середовищ і для обізнання з технікою дискусії.

Наради відбувалися під загальним керівництвом Степана Давидовича, заступника директора відділу „Комюніті Проґремс". Згідно з його оцінкою, конференція пройшла „з незвичайним успіхом". Учасники однодушно ухвалили відбувати кожного року подібні конференції. В своїх резолюціях вони запропонували, щоб федеральний уряд проголосив день 11 жовтня — дату відкриття Канадо — Днем Громадянства. Досі це свято відзначувано в травні. Делеґати вважають, що його треба відділити від таких державних свят як „Емпайр Дей" (24-го травня) і „Домінйон Дей" (1. липня) більшим проміжком часу, щоб у той спосіб надати йому більш виразного значення.

З черги делеґати висунули такі рекомендації: устійнити національний прапор Канади; покликати до життя комітет для устійнення тексту підручників історії для всіх провінцій; видати в мовах етнічних груп книжечку з основними інформаціями про Канаду; федеральний уряд повинен перейняти на себе цілковиту відповідальність — з медичною опікою включно — за новоканадійців, спроваджених на контрактові роботи до Канади.

Крім того висловлено побажання, щоб етнічні організації пробували влаштовувати „показові проєкти громадського самоуправління", щоб у той спосіб запізнавати новоканадійців з канадійською урядовою практикою.

ТОЛЕРАНЦІЯ ІНШИХ ПОГЛЯДІВ

Демократія — це толерантна атмосфера. Ернест Шалленбавм вернувся до Канади з подорожі до ЗДА і взявся до жвавої кампанії за зірвання всяких зв'язків Канади з Британським Комонвелтом та за цілковите її усамостійнення. У багатьох країнах, якщо б Е. Шалленбавм пробував там змінити державну структуру федерального уряду, його вкинули б у найближчу тюрму. Тим часом Е. Шалленбавм, уродженець Вінніпеґу, вивісивши прапор, що його сам заплянував для нової „республіки" і дав виконати коштом 50.00 дол., зустрівся тільки з добродушною усмішкою своїх співгромадян.

З Монтреалу він думає поїхати до Оттави і пробувати переконати когось з уряду, щоб уряд прийняв його проєкт нового прапору і нової форми правління. Що там його спокійно вислухають, то це певне.

„Канадійська Сцена".

ЦЬОГО РОКУ БУЛО МЕНШЕ ІМІҐРАНТІВ ДО КАНАДИ

Впродовж перших п'яти місяців ц. р. іміґрація до Канади зменшилася на 27% супроти минулого року. Офіційна статистика подає, що в тому часі прибуло 59,960 осіб, тоді як від 1 січня до 31 травня 1952 р. тут поселилися 82,088 осіб.

Кількість допущених з Европи до Канади обнизилася на 22% супроти минулого року, а з усіх інших країн — на 56%. Найбільшу групу серед тих іміґрантів становили уродженці Північної Европи: їх прибуло на одну третину більше, як іміґрантів з британських островів.

Британці, яких прибуло 11,507, являють собою найбільшу національну групу іміґрантів цього року. За ними йдуть німці (11,061), а далі голляндці (8,707), італійці (6,193).

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЛІТНІ КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В МАНІТОБСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Дня 13-го серпня закінчено курси української мови в Манітобському університеті, в яких взяли участь студенти університету, курсанти Вищих Освітніх Курсів ОУКО та Колеґії Св. Андрея у Вінніпеґу. Курси поділялися на два відділи — вищий і нижчий — під проводом професорів Я. Рудницького та Ю. М. Луцика. Всіх курсантів було 56, в тому десять матрикулянтів. В часі курсу на вищому відділі, що мав 31 слухача, уладжено контест на найкращу композицію есей з української літератури або історії. Обрано з-поміж студентів жюрі під проводом панни М. Степанчук із Судбурі (Онт.). Признано три перші нагороди таким студентам: п. Б. Протасевич (тема: „Козаччина за Богдана Хмельницького"), п. Б. Білошеві (тема: „Чого я навчився на лекціях української мови") і п. І. Довбущак (тема: „Тарас Шевченко — національний поет України"): Нагороди, складалися з ціннихзїлпонп що складалися з цінних книжок з українознавства, вручено на останній лекції в університеті.

Б. П.

● У Ню Делі, столиці Індії, відбулася третя „приватна розмова" між прем'єрами Індії і Пакістану в справі провінції Кашміру, до якої обидві держави мають претенсії. У Кашмірі арештовано 9 серпня прем'єра, шейка Абдуллаха, який мав відвагу висловитися проти надто великої залежности від Індії, що тримає в Кашмірі своє військо.

● Ляйтнанта Джорджа Шрайбера із Голівуду, що був звільнений з військової служби і потім арештований та перевезений назад до Кореї, засуджено військовим судом в м. Тайґу в Кореї на досмертну в'язницю за вбивство під час його перебування в армії в Кореї — одного південного корейця. Другого американського вояка засуджено в минулому місяці за спільництво в цьому вбивстві.

● Ген. Ван Фліт, колишній командир 8-ої американської армії в Кореї, прибув із д-ром Раском до Токіо із харитативною місією та заявив, що він є дуже щасливий, що може знову стрінути багато тих осіб, з якими виконував свою службу в Кореї.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ 204 повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 22. серпня, в залі 334 Іст 14. вул. Контроля здасть звіт за шість місяців. Проситься членів, що взяли білети на пікнік звернути на зборах. Членів, що не заплатили датку на Союзівку, просимо зробити це негайно. Членів, які змінили помешкання проситься повідомити секретаря про зміну адреси. Вкладки збираємо два рази в місяці, друга субота по першім і четверта. — П. Марко, предс.; Ів. Крочак, кас.; В. Гасій, фін. секр.; Г. Бакуменко, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, відд. 206 відбудуться в суботу, 22. серпня, в парохіяльній залі при 74 Геррис Еве., о годині 7. ввечорі. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи до обговорення і до полагодження. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

Посмертні Згадки

ПЕТРО МАКСИМОВИЧ, член Т-ва „Мир", відд. 324 УНСоюзу у Филаделфії, помер 15. серпня 1953 р., проживши 63 роки. Покійний родився 1890 р. в Грималові, пов. Скалат. Довгі літа був сумлінним касиром і членом Т-ва „Мир". Був примірним громадянином і щиро ставився до всіх потреб суспільних і національних. Оставив в смутку жінку, четверо дітей і 7 внуків. Похорон відбудеться 20. серпня о год. 9 рано. Всіх Кревних і Знакомих проситься віддати Йому останню прислугу — В. И. П.

Струк, секр.

ВАСИЛЬ ДУТКА, довголітній член Бр. св. о. Николая, відд. 369 УНСоюзу в Палмертон, Па., помер по довгій недузі 6. серпня 1953 р. Покійний родився 1891 р. в селі Біличі, пов. Новий Самбір, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Мокрину, двох синів, дві дочки і 6 внуків. Похорон відбувся 9. серпня з дому жалоби при участи Родини, Бр. і Знайомих до укр. грек. кат. церкви св. Володимира, а відтак на цвинтар. Вдова й Діти складають щиру подяку всім, що взяли участь у похороні. — В. И. П.!

С. Деркач, секр.

АННА ХАЙ, довголітна члениця Бр. св. о. Николая, відд. 369 УНСоюзу в Палмертон, Па., померла по довгій недузі 4. серпня 1953 р. Покійна родилася 1890 р. в селі Лукове, пов. Ліско, Зах. Україна. Полишила в смутку 5 синів, 4 дочки і 11 внуків. Похорон відбувся 8. серпня з дому жалоби при участи Родини, членів Бр. і Знайомих до укр. грек. кат. церкви св. Володимира, а відтак на цвинтар. Діти померлої складають щиру подяку всім, що взяли участь в похороні. — В. Й П.!

С. Деркач, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Отсим складаємо сердешну подяку

Вп. п. Д-р Ярославові Макарушці

за дуже дбайливу опіку при народженні нашої доні.

МАРТА й ЗЕНОН ВАСИЛЬКЕВИЧІ

Ню Йорк, 16. серпня, 1953.

ТАРЗАН, ч. 3131. Плян битви.

— Ми підемо за леопардолюдиною, що втекла, — заявив Орандо. — Це непотрібне, — відповів Тарзан, — я знаю, де їхнє село.

— З їхніх прикрас і зброї, — додав Тарзан, — та з шрамів на їхніх лицях, я знаю це плем'я.

— На доказ, що ми билися з леопардолюдьми, — сказав Орандо, — ми повинні взяти накриття одного з них для мого батька.

— В Тюмбеї селі мого батька, — заявив Орандо, — ми зберемо войовників і поведемо їх проти леопардолюдей.